

Nowości wydawnicze

ZIEŁONOGÓRSKIE SEMINARIA POLONISTYCZNE 2005,

red. S. Borawski, M. Hawrysz,
s. 342, oprawa broszurowa, 17 x 24 cm,
Oficyna Wydawnicza UZ, 2006

Niniejszy tom jest zbiorem artykułów i rozpraw przedstawionych przez autorów w ramach cyklicznej konferencji „Zielonogórskie Seminaria Językoznawcze”, jaką niżej podpisani organizują w rytmie miesięcznym (z przerwą wakacyjną) na Uniwersytecie Zielonogórskim od lutego 2005 r. Od tej sesji wziął też swój tytuł. Nasze spotkania naukowe mają kilka powiązanych ze sobą celów.

Pierwszym celem jest stworzenie forum, na którym młode środowisko językoznawcze ma systematyczny kontakt z gośćmi z innych uniwersytetów. Są nimi profesorowie – autorzy niedawno opublikowanych książek językoznawczych oraz polecane przez swych mistrzów uczennice i uczniowie. Spotykamy się z nimi zawsze najpierw w gronie osób profesjonalnie zajmujących się uprawianiem nauki o języku, gdzie mamy możliwość dyskusowania o sprawach ogólnych językoznawstwa, a następnie w znacznie większym, bo z udziałem studentów zielonogórskiej polonistyki. W audytorium zasiada wówczas 80-120 osób. Wraz z gośćmi dbamy o najmłodszych polonistów w ten sposób, że poszczególne prezentacje zyskują formę wykładów uniwersyteckich.

Drugim celem jest stworzenie młodemu środowisku warunków do systematycznego rozwoju rytmizowanego poprzez możliwość przedstawiania na sesjach wyników własnych prac. Ten aspekt funkcjonowania naszej konferencji jest istotny dlatego, że o ile badacze o już uznanej pozycji zawsze znajdują sposób na prowadzenie naukowego dyskursu o zagadnieniach jeszcze „gorących”, o tyle językoznawcy „na dorobku” miewają problemy. Są wprawdzie organizowane liczne konferencje poświęcone ściśle skonkretyzowanej problematyce, ale gromadzą one badaczy o podobnych zainteresowaniach. Niejednokrotnie też tematyczna formuła jest traktowana dość liberalnie i – ze szkodą dla zasadniczej problematyki konferencji – młodzi badacze korzystają z okazji do publikacji, ale nadzieja na wzbudzenie zainteresowania jest wtedy niewielka. Formuła naszej konferencji daje możliwość prezentacji prac różnorodnych tematycznie i metodologicznie – uczestnicy są zainteresowani całym bogactwem współczesnego językoznawstwa polonistycznego. Nie trzeba więc stwarzać iluzji, że uprawia się jakąś problematykę, wystarczy starannie się przygotować do wzbudzenia zainteresowania i pozostawienia śladu w pamięci licznych uczestników konferencji.

Programy poszczególnych sesji są przez nas układane w ten sposób, że dobieramy referatowe zgłoszenia do wykładowej problematyki oferowanej przez profesora-gościa; w ten sposób kontaktujemy badaczy młodych ze znanymi uczonymi. Przy takiej strategii naszego działania prezentacja poszczególnych wykładów i referatów jest dokumentacją naukowego rozwoju osób, idei i przedsięwzięć poznawczych, a zarazem sposobem upowszechniania wiedzy już wytworzonej i jej utrwalaniem.

Na niniejszy tom składają się prace prezentujące wyniki badań już ukończonych, mające postać możliwie przydatną w uniwersyteckiej dydaktyce (proseminaria, seminaria, wykłady) oraz prace dokumentujące naukowy rozwój osób młodych, którym zawsze życzymy sukcesów. Odzwierciedla to istotę nauki jako procesu tworzenia wiedzy, jej utrwalania i upowszechniania. Zielonogórskie Seminaria Językoznawcze starają się

łączyć wymienione trzy składniki procesu w jednym nurcie, a tom dokumentujący konferencje odbyte w 2005 r. odzwierciedla to.

Rozważając nad układem publikowanych rozpraw i artykułów, mieliśmy do wyboru kilka możliwości. Zinstytucjonalizowana forma konferencji cyklicznej podpowiadała układ sprawozdawczy, w którym tom podzielony byłby według odbytych sesji. Układ taki skutkuje jednak utrudnieniem wyszukiwania konkretnej pracy w tomie – nie się też ryzyko, że w przypadku nieprzygotowania jakiejś pracy we właściwym terminie sprawozdanie z sesji byłoby niekompletne. Często spotykanego układu rzeczowego tomu nie chcemy stosować, ponieważ pociąga za sobą wiele trudności klasyfikacyjnych i przeczy tematycznej i metodologicznej otwartości Zielonogórskich Seminariów Językoznawczych. Wybraliśmy więc układ alfabetyczny według nazwisk autorów. Ten układ ma tylko jedną słabość: powoduje, że praca jednego z redaktorów naukowych otwiera cały tom. Jest to jednak tylko konsekwencja przyjęcia najprostszego układu tomu. Praca ta zresztą nie była prezentowana na żadnej z sesji odbytych w 2005 r.

Postanowiliśmy też już w niniejszym tomie zamieścić skromny na razie dział poświęcony prezentacji wybranych książek. Mamy nadzieję, że zaproponowana tu formuła przedstawiania omówień książek oraz wyrażania refleksji znajdzie uznanie i wzbogaci naukową krytykę.

[ze

Wstępu]

KOROWÓD IDEI I METOD,

red. G. Kubski, M. Mikołajczak,
s. 428, oprawa twarda,
17 x 24 cm,
Oficyna Wydawnicza UZ,
2006

Rocznice obchodzone w gronie literaturoznawców zazwyczaj owocują książką – szczególnym świadectwem każdego jubileuszu. Taka jest też geneza niniejszej publikacji. Tom, który oddajemy do rąk czytelników, powstał dla uczczenia piętnastolecia Zakładu Teorii Literatury, działającego w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego, oraz – ściśle sprzęgniętego z tą rocznicą – siedemdziesięciolecia urodzin Profesora Czesława P. Dutki, założyciela i kierownika tegoż Zakładu.

Tytułowe określenie (*Korowód idei i metod*) nawiązuje do zainteresowań naukowych Profesora, wśród których na pierwszym miejscu znajdują się problematyka szkół, kierunków i metod badawczych, a dalej m.in. kwestie ról uczestników literackiej komunikacji i zagadnienia socjologii życia literackiego [...].

Ważną tradycją zespołu naukowo-dydaktycznego, kierowanego przez Profesora Dutkę, stały się spotkania z gośćmi przyjeżdżającymi na sympozja i konferencje [...] oraz inspirujące konfrontacje z badaczami zapraszonymi na wykłady otwarte organizowane w ramach zebrań naukowych zakładu. Wśród prelegentów byli wybitni teoretycy i historycy literatury, filozofowie i teologowie.

Tę różnorodność odzwierciedla książka jubileuszowa. Do jej współautorstwa zaprosiliśmy zaprzyjaźnionych oraz sympatyzujących z naszym zakładem badaczy – reprezentantów różnych (nie tylko polonistycznych) pokoleń i środowisk [...].

Szkice i artykuły gromadzimy w trzech częściach. Pierwsza (zatytułowana *Terminy, pojęcia*) dotyczy ustaleń terminologicznych i taksonomicznych; druga łączy rozważania w różnym stopniu zorientowane wokół osoby twórcy, ukazuje wielorakie oblicza podmiotowości (*W stronę autora*); trzecia wreszcie zbiera lektury o nastawieniu interpretacyjnym, prezentuje różne sposoby czytania tekstu (*W stronę tekstu*).

[ze Wstępu]

KUCZER J., Szlachta w życiu społeczno-gospodarczym księstwa głogowskiego w epoce habsburskiej 1526-1740, s. 324, oprawa broszurowa, 17 x 24 cm, Oficyna Wydawnicza UZ, 2007

Podstawowym zadaniem niniejszej publikacji jest przedstawienie mało znanego dotąd historiografii polskiej aspektu życia Śląska. Starano się sformułować pewną ogólną koncepcję funkcjonowania rodzin szlacheckich na określonym obszarze, przy założeniu określonych ram czasowo-kulturowych. Było to związane z próbą uchwycenia części składowych kultury zwanej ogólnie szlachecką (rycerską), w świetle jej materialnego oparcia, jakie znajdowała w potencjale ekonomicznym prowadzonych przez siebie majątków. Ukazanie bowiem wartości kulturowych wymaga spojrzenia wielopłaszczyznowego. Dlatego w pracy podjęto próbę omówienia wielu uchwytanych dziś fenomenów życia szlachty głogowskiej. Rodzi się więc pytanie o efekt działania układu społecznego, w którym szlachta odgrywała tak niewspółmierną wobec innych stanów rolę, o zasięg działań prowadzonych przez nią, jak i o celowość ich podejmowania (prócz wspomnianych) tak na płaszczyźnie politycznej, jak i religijnej.

Nieodzownym warunkiem logicznego wywodu omawianego tematu było stworzenie formy pracy, która – w granicach wyznaczonych przez aktualny stan badań – możliwie szeroko ogarnęłaby poruszane w niej zagadnienia. Aby zrealizować to zamierzenie, podczas opracowywania zgromadzonego materiału posłużono się takimi metodami badawczymi czy ich elementami, jak analiza, stosowana głównie w odniesieniu do zachowanych przywilejów szlachty księstwa głogowskiego, ich eksceptów, a dalej reskryptów i dekretów cesarskich czy zapisów kronikarskich. Metoda statystyczna pozwoliła ustalić dane dotyczące powinności fiskalnych poszczególnych jednostek administracyjno-terytorialnych księstwa. W ich całościowym usystematyzowaniu została zastosowana również metoda porównawcza, głównie przy próbie ujęcia odrębności szlachty głogowskiej od jej śląskiej i niemieckiej odpowiedniczki oraz ustalenia miejsca i znaczenia miast prywatnych w odniesieniu do ich królewskich odpowiedniczek. W celu zrekonstruowania układu społecznego wsi i miast szlacheckich posłużono się metodą retrogresywną.

Przyjęta problematyka wpłynęła na układ niniejszej pracy, której rozdział pierwszy stanowi swego rodzaju niezbędny wprowadzenie dla zasadniczego omówienia tematu, za czym idzie zrozumienie całości poruszanych w niej zagadnień. Jego zadaniem jest ukazanie ogólnych mechanizmów publiczno-prawnych dominujących na Śląsku habsburskim oraz wskazanie przyczyn dziejowych indywidualizujących strukturę polityczno-społeczną księstwa głogowskiego. Kolejne rozdziały przedstawiają rolę szlachty w życiu księstwa. Rozdział drugi został poświęcony determinantom kształtującym szlachtę, takim jak ewolucja rycerstwa późnośredniowiecznego, charakterystyka czynników kulturotwórczych, jakimi były momenty podziału gałęzi genealogicznych poszczególnych rodzin, legitymowanie się wspólnym herbem, nobilitacja, podział wewnętrzny grupy, a ostatecznie stosunek do świata zewnętrznego. Pozwoliło to na precyzyjne ujęcie szlachty jako stanu i zrozumienie jej odrębności społecznej. Rola polityczna reprezentacji szlacheckiej została omówiona w rozdziale trzecim, gdzie uwagę poświęcono nie tylko zbiorowości jako takiej, ale również miejscu szlachty w administracji tak cesarskiej, jak i stanowej oraz jej lokalnej specyfice. Omówiono również realizację etosu militarnego życia szlachty. Rozdział czwarty dotyczy życia gospodarczego szlachty, a rozpoczyna się od sformułowania koncepcji własności ziemskiej i zagadnień społeczno-prawnych w odniesieniu do majątku. Problemowi religijności szlachty, jej stosunku do reformacji z jednej strony, a kontrreformacji z drugiej poświęcono rozdział piąty. Pracę uzupełnia aneks oparty na spisie z 1718 r., przedstawiający wykaz właścicieli szlacheckich poszczególnych dóbr księstwa głogowskiego, zawierający prócz informacji podstawowych również dane dotyczące sprawowanego urzędu, tytułaturę (jeśli szlachcic należał do szlachty wyższej) oraz stwierdzające jego wyznanie. Spis ten stanowił jednocześnie listę pozostających w prawie do brania czynnego udziału w życiu politycznym księstwa.

Niniejsza publikacja jest zmienioną wersją rozprawy doktorskiej obronionej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego w lipcu 2004 r.

[ze Wstępu]

**OPUSCULA
ARCHAEOLOGICA.
OPERA DEDICATA IN
PROFESSORE THADDEUM
MALINOWSKI,
red. W. Dzeduszycki,
s. 352, oprawa broszurowa
17 x 24 cm, Oficyna
Wydawnicza UZ, 2007**

Dariusz Dolański, *Profesor Tadeusz Malinowski – portret nie całkiem oficjalny*; Maria Malinowska, *Publikacje profesora doktora habilitowanego Tadeusza Malinowskiego za lata 1992-2005*; Konrad Stanglewicz, *Zbliżyć się do prawdy – wywiad z prof. Tadeuszem Malinowskim*; Jacek Knopek, *Słupska szkoła historii starożytnej ziem polskich i wspomnienie o Panu Profesorze Tadeuszu Malinowskim*; Wojciech Blajer, *Uwagi o lokalizacji cmentarzysk grupy tamobrzeskiej kultury łużyckiej na obszarze lessowego Podgórze Rzeszowskiego*; Bogdan Bobowski, *Postęp techniczny w rzemiosłach metalowych na Śląsku w XIII w.*; Sylwester Czopek, *Zabytki „scytyjskie” z wielokulturowego stanowiska w Grodzisku Dolnym, pow. Leżajsk 67*; Edward Dąbrowski, *Czy istnieją podstawy wykazania transmisji kulturowo-etnicznej w dorzeczach Odry i Wisły między schyłkiem starożytności a początkami wczesnego średniowiecza?*; Grzegorz Domański, *Grób rzemieślnika z Jazowa*; Jarosław Dudek, *Nowa Patrynacka pomiędzy Wschodem a Zachodem. Z zapomnianych dziejów małego ludu*; Wojciech Dzeduszycki, *Symbolika brązu w świetle studiów nad niektórymi formami wytworów z niego sporządzonych*; Marek Gedl, *Gliniane grzechotki na cmentarzysku z epoki brązu w Zbrojewsku*; Mirosław J. Hoffmann, *Inwentaryzacje założeń obronnych na ziemiach pruskich w pierwszej połowie XIX w.*; Daria Janiszewska, *Łuk triumfalny Septymiusza Sewera w Rzymie jako narzędzie propagandy zwycięstwa cesarza*; Leszek Kajzer, *Ujazdy i ich zamki*; Wanda Kozak-Zychman, Jan Gurba, *Czaszka psa z jamy kultury łużyckiej w Wożuczynie-Cegielni, pow. Tomaszów Lubelski*; Karol Kruk, *Krzemieńne noże tyłcowe ludności kultury łużyckiej na ziemiach polskich*; Andrzej Malinowski, Henryk Stolarczyk, *Charakterystyka antropologiczna czaszki papuaskiej z Nowej Gwinei*; Witold Mańczak, *O powstaniu państwa polskiego*; Ilona Matejko, *Treści symboliczne w XIII-wiecznej sfragistycie książąt śląskich*; Urszula Narożna-Szamałek, Krzysztof W. Szamałek, *Gorszewska nekropola po raz drugi odkryta*; Jerzy Olczak, *Weryfikacja technologiczna niektórych odkryć archeologicznych (huta żelaza? huta szkła?)*; Dorota Popławska, *Średniowieczne instrumenty strunowe w polskich badaniach archeologicznych*; Wojciech Śmigiełski, *Badania grodziska ludności kultury łużyckiej w Smuszewie, w powiecie wągrowieckim*; Urszula Świdarska-Włodarczyk, *Ambicje edukacyjne szlachty polskiej na przełomie średniowiecza i czasów nowożytnych*.

[ze Spisu treści]

BORAWSKI S., Słownictwo potoczne listów Zygmunta Miłkowskiego do Juliana Łukaszeńskiego (1867-1895), s. 610, oprawa broszurowa 17 x 24 cm, Oficyna Wydawnicza UZ, 2007

Książka jest publikacją opartą na tekstowej substancji listów prywatnych Zygmunta Miłkowskiego do Juliana Łukaszeńskiego.

Prywatność listów polega na widocznym w nich charakterze więzi pomiędzy dwoma wybitnymi osobami, znajdujące odbicie w relacji nadawczo-odbiorczej. W treści listów jednak wielokrotnie dochodzą do głosu sprawy dalekie od prywatności i najistotniejsze dla narodowej wspólnoty, widziane z punktu widzenia prominentnych działaczy emigracyjnych. Jednak nawet wówczas sposób ich relacjonowania, wypowiedziane oceny i opinie są formułowane w sposób właściwy dla kontaktu zindywidualizowanego, prywatnego.

Nasza praca składa się z dwóch części. Pierwsza stanowi propozycję układu odniesienia dla różnego rodzaju opracowań ilościowych leksyki tekstów polskich reprezentujących gatunki mowy krótkie i średnie pod względem rozmiarów tekstu mierzonych liczbą wyrazów graficznych. Druga natomiast ilustruje materiałowo zagadnienie predestynacji leksyki do użycia w konkretnych skonwencjonalizowanym i złożonym zachowaniu językowym. Także część druga jest opracowana z punktu widzenia potrzeb studiów nad właściwościami leksykalnymi zachowań językowych.

Książka jest zatem kierowana do stosunkowo wąskiego kręgu odbiorców. Jedni mogą być nią zainteresowani ze względu na język i osobę pisarza niegdyś bardzo popularnego, który bez wątpienia wywarł wpływ na kształtowanie się polskiej tradycji pisarstwa powieściowego. Znaczący języka literackiej twórczości Zygmunta Miłkowskiego był Witold Doroszewski, którego monografia *Język Teodora Tomasza Jeża (Zygmunta Miłkowskiego)* przez dziesięciolecia stanowiła wzór dla tego rodzaju opracowań. Inni natomiast czytelnicy znajdą w książce materiał pomocny w ich własnych badaniach nad językami autorów i gatunków także wówczas, gdy twórczość literacka lub publicystyczna Teodora Tomasza Jeża nie stanowi szczególnie przedmiotu ich zainteresowania.

Dziś Teodor Tomasz Jeż jest znany niemal wyłącznie najstarszemu pokoleniu czytelników. Obecne zapomnienie nie zmienia jednak faktu, że swego czasu był to pisarz dorównujący poczytnością J.I. Kraszewskiemu i innym wielkim przedstawicielom potężnego nurtu realistycznego w polskiej prozie, historycznego i społecznego. Ponieważ w swoim długim i czynnym życiu napisał nie tylko kilkadziesiąt powieści, ale jako uczestnik życia zbiorowego Polaków doby rozbiorów zaświadczył swą aktywność sporą liczbą prac publicystycznych o problematyce politycznej i społecznej to jego dorobek ma trwałą wartość historyczną i tylko w pewnym stopniu podlega kaprysom ocen estetycznych. A ponieważ utrzymywał rozległe kontakty korespondencyjne ze wszystkimi ważnymi postaciami okresu pomiędzy powstaniem styczniowym a odzyskaniem niepodległości (1864-1918), to spuścizna korespondencyjna po nim zachowuje walor reprezentatywności dla języka pokoleń wykształconych Polaków całej drugiej połowy XIX w. i pierwszych dziesięcioleci wieku XX-tego, tj. czasu stanowiącego z naszego punktu widzenia przedświt nowoczesności. Są to zarazem czasy, dla których dysponujemy obfitą i szczegółową wiedzą, ale to informacyjne bogactwo – wskutek względnie niewielkiego dystansu czasowego – wcale nie ułatwia formułowania opisów uogólnionych a zarazem wolnych od stereotypowych uproszczeń.

Walor reprezentatywności tekstów nieliterackich Zygmunta Miłkowskiego może uczynić nasze przedsięwzięcie interesującym dla odmiennego kręgu czytelników poszukujących materiałowej i interpretacyjnej podstawy dla statystycznych analiz leksykalnych. Na tym właśnie zasadza się przeświadczenie, że dość żmudna praca może okazać się użyteczna, o ile inni autorzy zechcą wykorzystać dane zamieszczone w niniejszej książce do analiz porównawczych. [ze Wstępu]

Cel opracowania nie zakładał przekazanie w ogólnym zakresie podstaw metalurgii i polegał głównie na wykazaniu możliwości wykorzystania teorii do analizowania procesów technologicznych obróbki metali w wysokich temperaturach. W podanych przykładach starano się zwrócić uwagę na potrzebę przewidywania skutków zamierzonych operacji w oparciu o analizę głównych i ubocznych oddziaływań na metal w stanie ciekłym jak również w trakcie roztopiania, krystalizacji i stygnięcia

Podręcznik jest przeznaczony dla studentów specjalizujących się w technologii bezubytkowej obróbki metali, szczególnie w odlewnictwie. Może stanowić również pomoc dla inżynierów zatrudnionych w wydziałach metalurgicznych zakładów odlewniczych i hutniczo-przetwórczych. Poza przekazaniem w przystępny sposób opisami technologicznymi procesów topienia, ulepszania w stanie ciekłym i odlewania zawiera też przykłady szczegółowych obliczeń i rozwiązań przemysłowych jako wzorce postępowania w praktyce.

W obecnym kształcie opracowanie stanowi poszerzoną i uzupełnioną wersję poprzednio wydanej podręcznika oraz zbioru przykładów obliczeń i pomiarów w metalurgicznych procesach technologicznych.

[od Autora]

SINICA M.,
Wybrane obszary badań edukacji literackiej,
s. 268, oprawa twarda, 15 x 21 cm, Oficyna Wydawnicza UZ, 2006

Przedstawiona publikacja jest wyborem teoretyczno-metodologicznych rozpraw i relacji z badań mieszczących się w polu zainteresowań autora.

Skonstruowana została na podstawie wcześniej już drukowanych prac w publikacjach zbiorowych, niskonakładowych, a także w monografii *Kultura literacka absolwentów szkół średnich*. W nocie bibliograficznej zamieszczonej na końcu publikacji podano dokładne źródła, skąd pochodzą poszczególne teksty. W artykułach tych dokonano pewnych uzupełnień, poprawek, zaktualizowano częściowo przypisy, dołączono aneksy oraz streszczenia w języku angielskim.

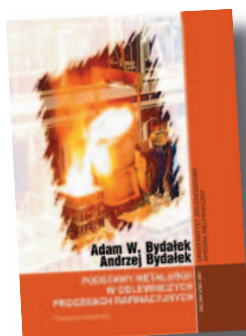
Zebrałe artykuły, ze względu na swój charakter, przyporządkowane zostały trzem obszarom badawczym:

1. Z najnowszych dziejów edukacji literackiej.
2. W kręgu szkolnej i pozaszkolnej recepcji dzieła literackiego.
3. Dydaktyka literatury i języka, a inne dyscypliny wiedzy.

Tak uszeregowana i określona problematyka badawcza wyznaczyła również trzyczęściową konstrukcję kompozycyjną niniejszej książki, zawierającą treści odpowiadające wymienionym zagadnieniom. W pierwszym kręgu badawczym znalazły się następujące artykuły: *Dydaktyka literatury polskiej w latach 1944-1989 (zarys koncepcji badań)*, *Eklektyzm ideologiczny i metodyczny w dydaktyce literatury polskiej w pierwszych latach po wojnie (1944-1948)*, *Socjologiczna koncepcja nauczania literatury w latach 1949-1953*.

W drugim dziale umieszczono między innymi teksty: *Pojęcia kultury literackiej jako kategorii dydaktyczno-badawczej*, *Niektóre metodologiczne problemy badań wychowawczej funkcji książki*, *Potoczny odbiór współczesnej poezji. Potoczny odbiór współczesnej powieści*.

W trzeciej części zawarto między innymi: *Dydaktyka literatury a teoria komunikacji literackiej (zarys problemu)*, *Hermeneutyka a dydaktyka literatury*, *Relacje i zależności między lingwistyką a edukacją na przykładzie zreformowanych programów języka polskiego*.

PODSTAWY metalurgii w odlewniczych procesach rafinacyjnych,
red. A.W. Bydalek, A. Bydalek,
s. 218, oprawa broszurowa, 17 x 24 cm,
Oficyna Wydawnicza UZ, 2007

W podręczniku zawarto zbiór opisów topienia i ulepszania w stanie ciekłym stopów metali na tle zasad decydujących o fizyczno-chemicznych ich przemianach.

Publikacja tej pracy może mieć duże znaczenie z kilku względów. Po pierwsze, zawarte w poszczególnych jej częściach (szczególnie w pierwszej i drugiej) określone założenia i koncepcje badawcze, a także ich częściowa egzemplifikacja w postaci przeprowadzonych badań, mogą być przydatne w kształceniu metodologicznym zarówno magistrantów, jak i doktorantów przygotowujących prace empiryczne z zakresu funkcjonowania literatury wśród młodych odbiorców. Po drugie, niektóre wyniki badań, jakie zostały tu zaprezentowane, mają już wartość archiwalną i mogą być punktem odniesienia do wyników badań współczesnych, co z kolei umożliwi, przy ich konfrontacji obserwację ewentualnych zmian, przeobrażeń związanych z odbiorem dzieła literackiego wśród uczniów przez ostatnie kilkadziesiąt lat. Po trzecie, problematyka zawarta w tej publikacji może stanowić inspirację do podejmowania zarówno podobnych badań, jak i do poszerzenia przestrzeni badawczej, bardziej odpowiadającej współczesnym potrzebom szkoły. Żywię ponadto nadzieję, że praca ta może zainteresować także czynnie pracujących nauczycieli języka polskiego oraz tych, którzy przygotowują się do tego zawodu.

[ze Wstępu]

ABDUL RAHMAN ALI,
Fizyka ciepła budowli w zadaniach,
s. 172, oprawa broszurowa, 17 x 24 cm,
Oficyna Wydawnicza UZ, 2007

Literatura poświęcona fizyce ciepłej budowli jest bardzo bogata. Istnieje szereg monografii zarówno ogólnych, jak i poświęconych jedynie zagadnieniom wybranym. Niedawno ukazał się II tom podręcznika *Budownictwo ogólne – Fizyka budowli* opracowany przez zespół autorów o profesjonalnej wiedzy z tej dziedziny w aspekcie badań, normalizacji i praktyki. W 2004 r. opublikowany został cykl wykładów z fizyki ciepłej budowli w *Materiałach Budowlanych*. Obie publikacje pokrywają w zasadzie zapotrzebowanie na materiał przedstawiany studentom wydziałów budowlanych w ramach kursu „Fizyka Budowli I”. Odczuwa się jednak brak wydawnictw o charakterze podręcznika do ćwiczeń, zawierających przykłady rachunkowe. Skąd główny zamysł Autora opracowania tego typu podręcznika.

Należy jednak podkreślić, że zakres materiału tego podręcznika został ujęty szerszej, niż zwykle wymagania semestralnego kursu. Wynika to zarówno z faktu, iż program kursu ulega z roku na rok drobnym modyfikacjom związanym np. z postępem techniki budowlanej (vide: dom pasywny), jak również z faktu, że studenci wykonują prace studyjne i projekty, które często wykraczają poza ramy programowe wykładów i ćwiczeń.

Materiały zawarte w kolejnych rozdziałach mają na uwadze względy dydaktyczne. W rozdziale 1 omówiono jedynie podstawowe pojęcia i definicje z wybranych zagadnień fizyki ciepłej budowli. W rozdziale 2 omówiono podstawowe cechy materiałów budowlanych. W rozdziałach 3 - 7 podano podstawowe wiadomości dotyczące omawianego zagadnienia, zbiór przykładowych zadań wraz z pełnymi rozwiązaniami oraz tematy zadań do samodzielnego rozwiązania. W części uzupełniającej zamieszczono załączniki.

W podręczniku podjęto wysiłek dostosowania przykładów do obowiązujących przepisów normowych. Nie wszędzie powiodło się to całkowicie, gdyż zarówno polskie jak i europejskie normy znajdują się wciąż w stanie bardzo szybkich zmian wywołanych zarówno rozwojem technologii jak i ograniczeń wynikających z aktualnych umów, dotyczących ochrony środowiska.

W związku z tym chciałbym wyrazić moją wdzięczność Panu prof. dr. hab. inż. Jerzemu A. Pogorzelskiemu, który przez wiele miesięcy korygował kolejne wersje mojego rękopisu i wniósł poważny wkład do ostatecznej postaci tej książki.

[ze Wstępu]

FILOLOGIA POLSKA 3. Między słowem a obrazem,
red. K. Smużniak,
s. 486, oprawa broszurowa, 17x 24 cm, Oficyna Wydawnicza UZ, 2007

Trzynasty z kolei i trzeci od utworzenia Uniwersytetu Zielonogórskiego tom polonistycznych studiów Instytutu Filologii Polskiej zawiera rozprawy, studia i materiały analityczno-interpretacyjne w większości literaturoznawców, językoznawców i po raz pierwszy kulturoznawców młodego pokolenia także spoza instytutu. Znalazły się tu również teksty debiutantów naukowych, przyszłych badaczy tekstów ikonicznych.

Z uwagi na poszerzone pole badawcze tekstów niniejszy tom został opatrzony osobnym tytułem – *Między słowem a obrazem* – co w znacznym stopniu określa zawartość tematyczną i niejako ramy kompozycyjne. Studia IFP zazwyczaj ograniczały się do rozpraw językoznawczych, literaturoznawczych, rzadziej dydaktycznych, a więc do tak czy inaczej rozumianego słowa. Obecny tom poszerza to pole zainteresowań o teksty kulturowe, których materiałem badawczą jest ikona. Analizy i interpretacje tekstów ikonicznych (scenicznych, filmowych, malarskich) w tym tomie noszą znamię reprezentatywnych, wartościowych poznawczo i metodologicznie.

Ramowa kompozycja od filozofii słowa do filozofii ikony została oddana wewnętrzną kompozycją tłumaczących się merytorycznie działów: dwadzieścia osiem tekstów tematycznie pogrupowano w siedmiu częściach.

W dziale *Filozofia słowa* znalazły się ogólne teksty ramowe *Ważniejsze stanowiska wobec etyki słowa* Moniki Kaczor i *Mistyczny wymiar sztuki* Izabeli Rutkowskiej. Dział *Osobliwości językoznawcze* zawiera trzy, bardzo oryginalne, ale o dużej rozpiętości tematycznej rozprawy (*Elipta jako środek stylistyczno-składniowy w tekstach publicystycznych końca XVIII wieku* Józefa Jaworskiego, *O pewnej osobliwości nazewnictwa – tytuły zinów* Magdaleny Idzikowskiej oraz *Metaforyczne, symboliczne, mitologiczne i biblijne nazwy skał, minerałów, kamieni szlachetnych, półszlachetnych oraz ozdobnych* Katarzyny Węgorowskiej). W trzecim dziale umieszczono dwa studia o aspekcie teoretycznoliterackim (*Problematyka metodologii wykładni literatury fantasy* Bogdana Trochy i *W poszukiwaniu istoty felietonu* Ewy Dereń). Czwarty dział, jak zwykle najbogatszy (dziewięć rozpraw), to *Studia historycznoliterackie* o dużym rozrzucie tematycznym wynikającym z osobistych zainteresowań badawczych młodych naukowców: „*Przewagi elearów polskich*” *Wojciecha Dembołęckiego na tle wybranych pamiętników polskich XVII wieku* Radosława Szybera, *Czy Słowacki napisał „Genezis z ducha” w roku 1843?* Krzysztofa Marcinkowskiego czy też *Stan wojenny w literaturze polskiej* Anity Kucharskiej-Dziedzic, aż po wybrane interpretacje utworów literackich, na przykład *Tajemnica zła w poezji Zbigniewa Herberta* Małgorzaty Mikołajczak lub „*Miał iść*” *Romana Jaworskiego* Joanny Wawryk. Uwagę zwraca studium tegorocznej absolwentki filologii polskiej, Sylwii Słowińskiej, pod tytułem *Gościna „Tego, który jest”, czyli o twórczości Karola Wojtyły*. Studia z zakresu kultury ikony pomieszczono w dziale piątym pod tytułem *Sztuki wizualne*. Olga Rutkowska pisze o sztuce przedstawiającej w poezji na przykładzie utworów Stanisława Grochowiaka (*Kilka obrazów w wierszach Stanisława Grochowiaka*), Krzysztof Król i Karolina Sobolewska, magistrawi profesora UZ Ireneusza Sikory a doktoranci profesora UZ Karola Smużniaka, analizują dramaturgiczne zjawisko ostatniej dekady, tak zwany dramat brudnego zlewu, czyli twórczość Sarah Kane: *Postnowa Antygona oplakuje umierającego Kanta* (*O ciele, obscenie i wnioskach*) Krzysztofa Króla i *Katharsis w dramacie Sarah Kane „Oczyszczeni”* Karoliny Sobolewskiej.

Amelia Manuela Kielbawska – najmłodsza i ciekawie zapowiadająca się osobowość badawcza – sięga po tematykę eksperymentu metodologicznego na gruncie badań teatrologicznych w szkicu pod tytułem *Kognitywna teoria metafory w analizie spektaklu pantomimy. Próba zastosowania narzędzi semantyki kognitywnej na gruncie nauki o teatrze*, zaś trzy absolwentki kulturoznawczych studiów podyplomowych UZ: Teresa Grekowicz, Agnieszka Zielonka i Aldona Szykulska, dokonują ciekawych interpretacji transkulturowych filmu Akiry Kurosawy pt. *Sny (Filozofia śmierci w filmie Akiry Kurosawy „Sny” Teresy Grekowicz, Święto lalek z refleksjami teatru nō i kabuki w „Brzoskwinowym sadzie” z filmu Akiry Kurosawy „Sny” Agnieszki Zielonki i Transkulturowa interpretacja obrazu-snu „Słońce poprzez deszcz” z filmu Akiry Kurosawy „Sny” na tle samurajskiego kodeksu bushido Aldony Szykulskiej)*, a Norman Smużniak rozważa filozofię ikony na tle twórczości trzech wybitnych malarzy XX wieku w artykule: *Malarz i jego dzieło w perspektywie filozoficzno-antropologicznej (Anzelm Kiefer, Francis Bacon, Antoni Tapies)*. Dydaktykę literatury (dział VI) reprezentują dwa teksty: „*Powierz Panu swoją drogę*” (Ps 37,5). „*Księga Psalmów*” w szkole ponadgimnazjalnej Romualda Marka Jabłońskiego i „*Tango*” Sławomira Mrożka w *świełcie fenomenologii maski (interpretacja i przekład dydaktyczny na lekcję w liceum)* Karola Smużniaka i Anny Licbarskiej. Całość tomu zamyka dział pod tytułem *Recenzje z tekstami* Joanny Gorzelany i Radosława Szybera.

Warto zwrócić także uwagę na to, że po raz pierwszy tom *Studiów i Materiałów* będzie tomem ilustrowanym, przy czym nie są to ilustracje-decorum, lecz teksty ikonizujące, które stanowią podstawę analiz i interpretacji, co stanowi znakomity materiał do refleksji nad szeroko rozumianą korespondencją sztuk i estetyką transkulturową.

[ze Wstępu]

**„Dyskursy młodych andragogów 8”
– red. Małgorzata Olejarsz**

Kolejny tom *Dyskursów młodych andragogów* jest rezultatem ósmego już spotkania badaczy w Letniej Szkole Młodych Andragogów, jak też rezultatem współpracy młodych ludzi, która od kilku lat ma miejsce w ramach swoistej wspólnoty akademickiej, spontanicznie powstałej i skupionej wokół, obok

i za przyczyną Zielonogórskiej Szkoły Andragogów. W skład tej nieformalnej wspólnoty wchodzi młodzież naukowcy z całego kraju – byli i obecni słuchacze Szkoły, jej obserwatorzy, sympatycy, a nade wszystko zwolennicy idei prowadzenia otwartych, aktualnych, odważnych i interesujących dyskursów naukowych w obszarze szeroko rozumianej edukacji dorosłych. Samo określenie „młodych”, pojawiające się w nazwie Szkoły Andragogów i w tytule niniejszej Serii Wydawniczej, nie jest rozumiane sztywno jako pewna cezurą wiekową uczestników Szkoły i autorów *Dyskursów*. Nabiera ono szerszego znaczenia i jest tu traktowane raczej jako symboliczne określenie otwartości i świeżości myślenia, odwagi w wyrażaniu niepopularnych czasem poglądów, wskazywania na dotychczas niepodejmowane, pomijane, bądź przemilczane problemy naukowe, wkraczania w nowe obszary rzeczywistości społecznej, stawiania ważnych społecznie i poznawczo pytań oraz wnikliwego i rzetelnego poszukiwania na nie odpowiedzi. Młodych badaczy andragogów, którzy cechują się takim podejściem do uprawiania nauki nie brakuje, czego dowodem jest z roku na rok stale poszerzający się krąg autorów – magistrów i doktorów – z różnych ośrodków akademickich w kraju, publikujących swoje wypowiedzi naukowe na łamach *Dyskursów*. Owo tytułowe określenie naszej Serii Wydawniczej może

być zatem odczytywane jako pewien rodzaj „zdarzenia komunikacyjnego” służącego wymianie myśli, poglądów i opinii, doświadczeń i odkryć, spostrzeżeń i refleksji pomiędzy tymi, którzy w większości są na początku (choć jedni bliżej, drudzy dalej) swojej biografii naukowej.

Tradycyjnie w *Dyskursach*, w tym również w niniejszym tomie, pojawiają się teksty autorów reprezentujących różne ośrodki akademickie w kraju (m.in. Uniwersytet Zielonogórski, Dolnośląską Szkołę Wyższą Edukacji TWP we Wrocławiu, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet im. M. Kopernika w Toruniu). Nowym elementem pojawiającym się w ósmym tomie są publikacje autorów zagranicznych ze Stanów Zjednoczonych i Rosji, które nie tylko w jakimś sensie poszerzają przestrzeń kulturową i geograficzną *Dyskursów*, ale też niewątpliwie zwiększają ich atrakcyjność dla potencjalnych czytelników. Mowa tu o artykule Pavla Stoylarova z Rosji (słuchacz studiów doktoranckich na UJ) i Jessiki C. Robbins z USA (Uniwersytet w Michigan).

Nowością ósmego tomu jest też pojawienie się po raz pierwszy – obok stałych już dyskursów: andragogicznego, poradniczego, metodologicznego i kulturoznawczego – osobnego i tematycznie oddzielnego dyskursu feministycznego, w którym zamieszczone są teksty podejmujące problematykę kobiet, uwzględniając określony kontekst społeczno-kulturowy, w tym również dotykającą pewnych tematów tabu z życia kobiet (zjawisko prostytucji, problem kobiet po mastektomii), stosunkowo rzadko do tej pory analizowanych na gruncie nauk pedagogicznych.

W *Dyskursach młodych andragogów* znaleźć można zarówno teksty oryginalne, teksty nowatorskie i odwołujące się do mniej znanych publikacji i opracowań naukowych, teksty bazujące na badaniach własnych prowadzonych nieraz rzadko stosowanymi metodami badawczymi, wskazujące na pewne problemy i dylematy natury metodologicznej, podejmujące nowe wątki w andragogice, czy też ujawniające nieodkryte dotychczas aspekty poradnictwa, bądź zwracające uwagę na nowe zjawiska w naszej codzienności oraz ich kulturowe i społeczne konteksty, jak też teksty systematyzujące pewną znaną już wiedzę. Wydaje się, że lektura zamieszczonych tu opracowań daje też szansę na szerszy ogląd tego, **czym** zajmują się młodzi badacze – andragodzy wywodzący się z różnych środowisk akademickich w kraju (i za granicą), **co** ciekawi ich w świecie i **jak** zajmują się tym, co ich ciekawi? Może być też inspiracją, bądź pretekstem do stawiania nowych pytań problemowych, również w tych obszarach naszej rzeczywistości, które bądź to są zapomniane przez badaczy, bądź przemilczane, bądź też wymagają, by je odkryć na nowo.

[Ze wstępu]

* * *

W listopadzie ubiegłego roku Autorów, Redaktorów i Wydawcę *Dyskursów młodych andragogów* spotkało miłe wyróżnienie. Otóż Seria ta została zakwalifikowana przez Redakcję *The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH)*, której polskie przedstawicielstwo mieści się w Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, do upowszechniania na międzynarodowym rynku wydawniczym. Upowszechnianie odbywać się będzie w formie elektronicznej publikacji angielskich streszczeń artykułów zamieszczanych w *Dyskursach* oraz informacji o ich autorach na międzynarodowej stronie czasopisma CEJSH (<http://cejsh.icm.edu.pl>, też www.pan.pl). Porozumienie w tej sprawie (oprócz *Dyskursów młodych andragogów* z Uniwersytetu Zielonogórskiego zakwalifikowano jeszcze dwa czasopisma: *Filologia Polska* oraz *Studia Epigraficzne*) podpisane zostało – przez Prof. J. Korbicza w imieniu UZ i Dra J. Kornackiego w imieniu CEJSH – 9 listopada 2006 roku w siedzibie Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.